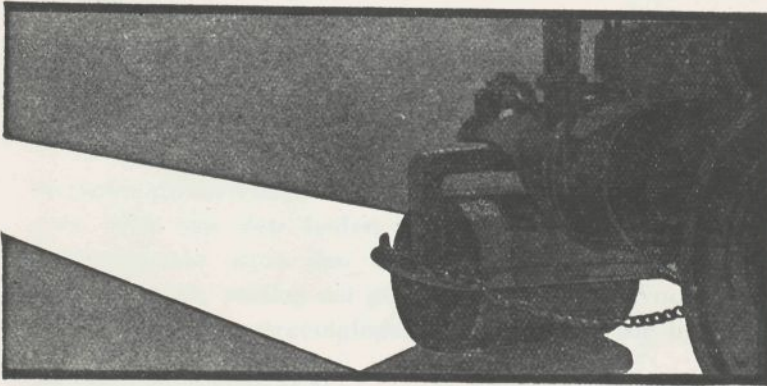

No. 172
7 - 6 - '38

PUBLICATIE
VAN DE
NEDERLANDSCH-INDISCHE
WEGENVEREENIGING
CENTRAAL PROEFSTATION EN STUDIE-
BUREAU OP WEGENGEBIED.

NOTULEN
DER
14de ALGEMEENE VERGADERING
GEHOUDEN OP 9 APRIL 1938
IN DE TECHNISCHE HOOGESCHOOL
TE BANDOENG.

A.O. NIX & CO. BANDOENG

No. 113
1-2-10

PLUIGATJE

1894 DE

NEDERLANDSCH-INDISCHE
WISSENVEREENIGING

WISSENVEREENIGING
IN HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

NOTULEN

DE 1894

DE ALGEMEENE VERGADERING

GEHOUDEN OP 9 APRIL 1894

IN DE WOLVENBLOED MOEDERHOED

TE BANGKOK

NOTULEN

der 14de Algemeene Vergadering

gehouden op 9 APRIL 1938

in de Technische Hoogeschool te Bandoeng.

Agenda :

1. *Notulen der alg. vergadering van 12 April 1937.*
2. *Verslag van den Voorzitter over 1937.*
3. *Goedkeuring der jaarrekening over 1937 en der balans op ult. '37.*

Bedoelde stukken zullen worden opgenomen in het jaarverslag over 1937, dat den Leden alsnog zal worden aangeboden. Het origineele, door den Gouvernements-accountantsdienst gewaarmerkte, verslag zal gedurende 14 dagen voor de vergadering op het verenigingssecretariaat ter visie liggen.

4. *De begroting voor 1938.*
5. *Periodieke verkiezing van leden van den Wegenraad.*
6. *Rondvraag.*
7. *Voordrachten :*

„De stand van het wegenvraagstuk in de Buitengewesten”, door ir. H. I. Privé, Onderhoofd v/d Afd. Waterstaat v/h Dept. V. & W.; en

„De ontwikkeling van het wegennet van Java in de naaste toekomst”, door ir. J. J. Jonker, Hoofd v/d Prov. Waterstaat van West-Java.

Aanwezig zijn: Generaal-Majoor G. J. F. Statius Muller, voorzitter; prof. ir. J. J. I. Sprenger, ondervoorzitter; G. van Galen Last, Hoofd der Technische Diensten v/d Gemeente Bandoeng; ir. R. Heida, Hoofd van Publieke Werken van Soerabaja; ir. J. J. Jonker, Hoofd v/d Prov. Waterstaat van West-Java; ir. F. B. J. Kluvers (plv. lid voor ir. J. Adriaanse); ir. W. Lammers, Hoofd v/d Prov. Waterstaat van Oost-Java; ir. W. Meyer; Hoofding. v/d Prov. Waterstaat van Oost-Java; ir. R. M. Notodhiningrat, Inspecteur der Technische Zelfbestuursdiensten te Solo; J. M. H. Timmermans, Directeur van Gemeentewerken van Batavia; ir. C. L. de Voogt, Hoofd der Afd. Weg en Werken der S. S.; en ir. H. Westbroek, Directeur van Gemeentewerken van Semarang; leden van den Wegenraad en Jhr. ir. C. Ortt, secretaris van den Wegenraad.

Als vertegenwoordigers van gewone leden waren aanwezig:

Ir. M. Valkenburg	voor de Regeering van Ned. Indië.
Ir. L. Waasdorp	" " Provincie West-Java
Ir. F. B. J. Kluvers	" " " Midden-Java
Ir. W. Lammers	" " " Oost-Java
J. M. H. Timmermans	" " Gemeente Batavia
N. Beets	" " " Bandoeng
Ir. H. Westbroek	" " " Semarang
Ir. R. Heida	" " " Soerabaja
R. M. Enoch	" het Regentschap Bandoeng
ir. Tielenius Kruythoff	" de Bat. Petroleum Mij.
ir. K. Hoogslag	" " Mijnbouw Mij. Boeton.
ir. Sarsito	" het Mangkoenegaransche Rijk

Voorts vele belangstellenden — autoriteiten zoowel als particulieren — op wegengebied.

De Voorzitter, Gen. Maj G.J.F. Statius Muller, opent te 9 u. v.m. de vergadering met een woord van welkom tot de aanwezigen, speciaal tot hen die van elders gekomen zijn en gaat dan over tot behandeling der agenda.

1. *De notulen der 13de algemeene vergadering.*

Deze worden ongewijzigd goedgekeurd en gearresteerd.

2. *Verslag van den Voorzitter over 1937.*

De Voorzitter, voor details naar het gedrukte jaarverslag verwijzend, gaat op enkele punten van de geschiedenis der N.I.W.V. gedurende 1937 in. Spreker memoreert de in den Wegenraad plaats gehad hebbende mutaties: het vertrek naar Holland van ir. van de Meerendonk, in wiens plaats ir. Privé werd benoemd; de benoeming van een 2de lid uit Oost-Java, n.l. ir. Lammers, het vertrek uit Oost-Java van ir. Valkenburg, die in den Wegenraad opgevolgd werd door ir. Meyer, het vertrek naar Europa van den Heer Van der Zee — die echter wellicht binnenkort te Bandoeng zal terugkeeren en wiens plaats derhalve zoo lang wordt opgehouden — en ten slotte het definitief vertrek naar Holland van ir. Jonker. Spreker zegt al deze personen en wel in 't bijzonder ir. Jonker dank voor het soms vele werk, dat zij voor de N.I.W.V. verrichtten.

Bij bespreking van het werk der N.I.W.V. wijst de voorzitter op den velen bijzonderen arbeid, welke dit jaar is verricht t.b.v. de Indische inzending aan het VIIIste Internationale Wegencongres en op de in Den Haag te houden internationale tentoonstelling: „De weg 1938”. Waar deze periodiek plaats vindende gebeurtenissen dit jaar op uitnoodiging der Nederlandsche Regeering in Holland gehouden worden, noemt spreker het voor Ned.-Indië een eerezaak het Moederland in de gelegenheid te stellen, aan de buitenlandsche congressisten wat goeds uit Indië te laten zien. Als wetenschappelijke inzending voor het congres heeft Indië vier prae-adviezen ingediend, terwijl op de tentoonstelling dit land door een in verband met de geldmiddelen kleine doch keurige inzen-

ding vertegenwoordigd zal zijn. De voorzitter zegt hiervoor in het bijzonder dank aan de prae-adviseurs en de leden der voorbereidingscommissie voor de inzending naar de tentoonstelling. Voor wat betreft de prae-adviezen wordt hierbij gereleveerd de aangename samenwerking met het Proefstation West-Java, waarmede de N.I.W.V. gezamenlijk onderzoekingen verrichtte t.a.v. het gebruik van rubber in wegdekken.

Spreker geeft dan een overzicht van de overige meer geregeld voorkomende werkzaamheden en wijst erop hoe dit werk, mede ook door het entameeren van inspectie-reizen naar de Buitengewesten, veel van de middelen der N.I.W.V. vergde en men zodoende aan het inteeeren was. De daardoor veroorzaakte achteruitgang der reserves nam reeds zulke afmetingen aan, dat bezuinigd moest worden door het ontslaan van goed ingewerkt, reeds jarenlang bij de N.I.W.V. in dienst zijnd personeel. Zoo heeft de Vereeniging in 1937 ir. C.P.E. van Oyen verloren en spreker stelt er prijs op van deze gelegenheid gebruik te kunnen maken openlijk een woord van appreciatie uit te spreken voor het vele en goede werk, dat hij bij de N.I.W.V. verricht heeft. In zijn plaats werd benoemd ir. R.E. Kerkhoven.

De voorzitter beschrijft dan hoe deze inderdaad sombere aspecten werden verlicht door het besluit van de Overheid om, t.b.v. een meer intensieveren arbeid door de N.I.W.V. in de Buitengewesten, tijdelijk een bijzondere bijdrage te verleen, n.l. een bedrag van f 50.000,— verdeeld over een tijd van 5 jaren. Spreker uit hiervoor aan de betrokken autoriteiten een woord van bijzonderen dank. Dit bedrag zal het mogelijk maken bijzondere onderzoekingen te doen in verband met wegen en wegverhardingen in de Buitengewesten alsook veelvuldiger dan voorheen door dienstreizen van het N.I.W.V.-personeel persoonlijk contact te verkrijgen tusschen dit personeel en de wegentechnici in de Buitengewesten.

3. *Goedkeuring der jaarrekening over 1937 en der balans op ult. '37.*

Deze worden ongewijzigd goedgekeurd.

4. *De begrooting voor 1938.*

De voorzitter deelt mede, dat de Wegenraad in zijn vergadering van 8 April besloot de op de in het jaarverslag gepubliceerde ontwerp-begrooting voorkomende post van f 3000,—, t.b.v. een kantoorbouwfonds, terug te nemen en dit bedrag ten bate der algemeene reserves te laten komen, daar bij nader overleg een dergelijke voortijdige bestemming der geldmiddelen onjuist werd geacht.

De begrooting wordt daarna goedgekeurd.

5. *Periodieke verkiezing van leden van den Wegenraad.*

De Voorzitter komt dan tot de bestuursverkiezing en herinnert de leden aan het ter zake tot hen gerichte rondschrĳven.

Bij acclamatie worden daarna de periodiek aftredende leden: Gen. Maj. Statius Muller, prof. ir. W. J. Th. Amons en ir. R. Heida herkozen en de benoeming van ir. W. Meyer bekrachtigd.

De Voorzitter wenscht naar aanleiding van deze benoeming nog eens de aandacht te vestigen op den onbevredigenden toestand, waarin door de jongste statutenwijziging de Wegenraad is gekomen, nl. dat op de algemeene vergadering dit College als zoodanig geen enkele stem kan uitbrengen, doch wel de voorzitter en ondervoorzitter persoonlijk. Spreker heeft reeds voorheen tot de vereenigingsleden de suggestie gedaan hierin verandering te brengen en hoopt, dat zulks alsnog zal gebeuren. Nu thans de ondervoorzitter en secretaris met buitenlandsch verlof gaan, meent spreker ondanks vorengenoemd bezwaar zijn post als voorzitter niet te mogen verlaten, doch na terugkeer van deze heeren zal spreker zich

niet kunnen vereenigen met het voortduren van een dergelijken onjuisten toestand.

6. *Rondvraag.*

Geen der aanwezigen heeft vragen te stellen.

7. *Voordrachten.*

De Voorzitter geeft dan het woord aan ir. H.I. Privé voor zijn voordracht:

De stand van het wegvraagstuk in de Buitengewesten. *)

Na afloop der voordracht, welke met belangstelling aangehoord en met applaus beloond wordt, bestaat de gelegenheid aan inleider vragen te stellen.

Ir. Thomas Karsten, stedbouwkundige, stelt 2 vragen: 1e of voor het tegenwoordige motorverkeer niet zwaardere hellingen dan de door inleider genoemde 1:15 toelaatbaar zijn; 2de of, zooals uit de voordracht blijkt voor Sumatra heeft plaats gevonden, ook voor Borneo de ontwikkeling van het wegen-net wel planmatig geschiedt, n.l. in samenhang met andere verkeersgelegenheden en als een systematisch geheel voor het gansche eiland. Uit het wegenplan 1913 voor Java blijkt zulks indertijd ook voor Java te zijn geschied.

Ir. Privé deelt mede, dat in de Buitengewesten in enkele gevallen wel zwaardere hellingen dan 1:15 worden toegepast (b. v. in de Aneikloof) maar dat, als het zonder te groote meerkosten gaat, 1:15 als norm wordt aangehouden. Voor Borneo, zegt spreker verder, worden de groote lijnen voor het wegenplan niet uit het oog verloren. Spreker meent dit op de kaart wel te hebben aangetoond.

*) Zal in extenso worden weergegeven in alg. publ. no. 173.

R. M. Enoch, directeur van Regentschapswerken te Bandoeng, vraagt inlichtingen over de werkvolk-voorziening bij de beschreven groote wegwerken door spaarzaam bevolkte streken.

Ir. Privé herinnert er aan, dat een groot deel der beschreven werken verbetering van wegen betreft en dus plaats vindt in streken, waar al wegen zijn en ook menschen wonen. In de nieuw open te leggen, dus onbewoonde gebieden is het werkvolkprobleem inderdaad lastig. Ten deele worden daarvoor Javanen gebezigd. Momenteel wordt ook onderzocht in hoeverre mechanische arbeid hier het gebrek aan werkkrachten kan compenseeren. Dit vraagstuk is echter nog in studie.

De Voorzitter zegt inleider dank voor zijn voordracht, die zoowel het belang als de moeilijkheden van wegaanleg in de Buitengewesten duidelijk heeft gemaakt. Hij stelt voor te pauzeeren en schorst daartoe de vergadering.

Pauze.

De Voorzitter heropent de vergadering en geeft het woord aan ir. J.J. Jonker voor zijn inleiding:

„De ontwikkeling van het wegnnet van Java in de naaste toekomst”. *)

Ook deze voordracht heeft ieders aandacht, hetgeen blijkt uit de teekenen van appreciatie na afloop er van.

De volgende vragen worden gesteld.

Ir. Thomas Karsten stelt de vragen: 1e of de door spreker genoemde karrenwegen uitsluitend voor karren bestemd zullen zijn dan wel ook voor ander fysiek verkeer; 2de of bij de wegenplannen wel aandacht of genoeg aandacht besteed wordt aan den grond naast den weg en de bestemming er van. Daar

*) Zal in extenso worden opgenomen in alg. publ. no. 173.

wegen steeds verkeer trekken, zal dit vraagstuk bij alle wegen zich voordoen en op den duur moeten leiden tot rooilijnen en maatregelen tegen lintbebouwing. Met het oog hierop is een tijdige en systematische behandeling van deze onderwerpen van het grootste belang.

Ir. Jonker meent, dat vooralsnog de lintbebouwing in Indië niet zulk een bezwaar of dreigend gevaar is als in Europa, waar uit elken uitgang een auto plotseling den weg op komt, hetgeen bij de lintbouwing hier niet zoo voorkomt.

Ir. Karsten meent toch, dat deze aangelegenheid, alsook goede rooilijnen langs de wegen, van het grootste belang zijn. De nieuwe rooilijnen b.v. van de gemeente Magelang zouden al weer onvoldoende zijn voor de door inleider uitgestippelde perspectieven.

Ir. Jonker geeft het belang van juiste rooilijnen gaarne toe.

Uit de vergadering werden nadere inlichtingen gevraagd omtrent de vermindering van het benzineverbruik door het motorverkeer.

Ir. Jonker meent, dat de geconstateerde verminderingen niet zoozeer geweten moeten worden aan het bezigen van motoren met lager brandstofverbruik, maar meer aan kleinere aantallen auto's en vooral aan de kleinere afstanden, die in depressie-tijden worden gereden.

Ir. Lammers merkt op, dat in inleiders betoog de hooge benzineprijs als een van de redenen wordt genoemd, die de ontwikkeling van het motorverkeer belemmeren. Spreker is er echter zoo zeker niet van, dat zelfs bij lagere benzineprijzen het motorverkeer zulk een groote uitbreiding zou krijgen. Men denke b.v. aan het tegenwoordige streven naar verkeerscoördinatie, dat uitzetting van het motorverkeer zal tegenwerken.

Ir. Jonker is van oordeel, dat als de benzineprijs niet verlaagd wordt geen toename van het moterverkeer is te verwachten.

Vooral voor de buitengewesten is dit, met 't oog op de openlegging van nieuwe strecken, zeer te betreuren.

- Ir. Lammers heeft bedoeld zich tot Java te beperken en vraagt inleider naar zijn meening omtrent de economische mogelijkheden op Java en daarmee gepaard gaande verkeerstoename.
- Ir. Jonker meent, dat een verdere belangrijke agrarische ontwikkeling niet is te verwachten, wel op het nijverheidsgebied. Spreker vestigt er de aandacht op, dat de door hem als mogelijk genoemde verkeerstoename dan ook niet zeer hoog is gesteld, n.l. het dubbele van thans, hetgeen nog maar 35% zou zijn boven het topjaar 1930.

De Voorzitter zegt Ir. Jonker dank voor zijn belangwekkende voordracht, die de aanwezigen een denkbeeld heeft gegeven van verschillende hoofdpunten, die overwogen zullen moeten worden bij het vaststellen van plannen voor de ontwikkeling van het wegennet op Java. Hij deelt mede, dat ook in den Wegenraad—ter vergadering van gisteren, 8 April—dit punt behandeld is. Genoemd College was unaniem van meening, dat de tijd gekomen was om voor de verdere ontwikkeling van het wegennet op Java in breede trekken de richtlijnen uit te stippelen en daar de strekking van een dergelijk vraagstuk het lokaal belang verre te boven gaat, zal aan den Directeur van Verkeer en Waterstaat verzocht worden hiertoe een door zijn departement te leiden studiecommissie uit belanghebbenden in het leven te willen roepen.

Niets meer aan de orde zijnde sluit spreker dan de vergadering met een woord van dank aan de aanwezigen voor hun belangstelling in de vereeniging en haar werk.
